№ 6 Ausgabe A.

HOMAN

Cena s pieresyłkaj i dastaŭkaj da chaty.

na 1 hod—4 m. 80 fen., na ½ hodu—2 m. 40 fen., na 3 miesiacy — 1 m. 20 f., na 1 mies. — 40 f.

Biełaruskaja Wilenskaja czaśopiś
wychodzić dwa razy u tydzień: u aŭtorki i platnicy.
Adres redakcii: Wilnia, Zawalnaja 7.
Adres administracii i ekspedycii: M. Stefanskaja 23.

Cena Abwiestak·

na 4-aj staranie za radok drobnymi literam—25 fen.; drobnyje abwiestki pa 5 fen. za słowa. Abwiestki ab śmierci—60 fen. za liniejku drobn. drukam.

№ 6 (202) Hod III. Wilnia. 18 studnia 1918 h. Cena 5 fen. (3 kap.)

Neudaušajasia sproba zabojstwa Lenina.

Mirnyje pierehawory.

BREST-LITOUSK. 16.I. — 15- ha studnia adbylisia dwa ćarodnyje zasiedańnia miešanaj kamisii dziela terytoryalnych i palityčnych sprań, na katorych razhledali wiadomyje čatyry punkty. Pry hetym pieršy punkt ab terytoryi dačysu adłožen.

Trockij predłažyŭ dajšci uhody ab učašci predstaŭnikaŭ zaniatych ziamiel u pierehaworach, kab hetyje predstaŭniki mahli dawiaści swaiho prawa byó predstaŭnikami swaich narodaŭ.

Kiulman skazaŭ, što hodzicca na učaście hetkich predstaŭnikaŭ s tej umowaj, kab fakt učaścia ich paćwiardziŭ pryznańnie dzieržaŭnaści hetych ziamiel i rasiejcami, prynamsi teoretyčnaje, bo biez hetkaha pryznańnia zaprošeńnie henych predstaŭnikaŭ na pierehawory było by absurdam.

Trockij zajawiŭ, što nia može pryznać hetych predstaŭnikaŭ prawamočnymi wyskazywać pahlady ŭsich žycharoŭ tych ziamiel. Hetak adpadaje i zroblenaje im predłažeńnie ŭ samaj swajej asnowie.

Kulman zajawiŭ, što hetkaj darohaj dajšci uhody ab značeńni zajaŭ, zroblenych ustanowami zaniatych ziamiel. niet mahčymaści. Ale heta nie ŭ jakim zdareńni nie razbiwaje pierewaraŭ, bo delehacii centralnych dzieržaŭ ad samaha pačatku wyskazalisia za mahčymaść paćwierdženia narodam na šyrokaj asnowie. Kali ŭdascca ŭmowicca ab warunkach, pry katorych maje adbycca hetaja padača hołasu narodu na šyrokaj asnowie. — dyk roznica pahladaŭ na toje, čy heta budžie tolki paćwierdžeńnie, čy pastanowa nie zdaleje apraŭdać nieudačy pierehaworaŭ z daloka siahajučymi paśledstwami.

Trockij zajawiŭ, što kaniečnie treba budzie pryznać hetkuju padaču hołasu nie za paćwierdžeńnie, a za pastanowu.

Kiulman predłažyŭ prawiaści akančacielnaje hałasawańnie ŭ zaniatych ziemlach u časie paśla ahulnaha mira.

Tady Trockij ŭraz-že prystupiŭ da pytańnia ab wywadzie wojsk. Na jaho dumku, nie treba zwiazywac sprawu ab doli zaniatych ziamiel z wajnoj na druhich frontach. Hetyje pytańnie pawinno byś razwiazano pry padpisańni mira na uschodnim fronci

Kiulman zajawiŭ, što zhoda sajuźnikaŭ aćyścić tyje ziemli zara paśla rasiejskaj demobilizacii stanowić užo wialikuju ustupku. Ale złučenyje dzieržawy hatowy iści nasustreč, kali ŭdascca dajšci zhody ab druhich punktach. Adnak, s pryčyny mahčymaści pradaŭžeńnia wajny na uschodnim fronci jon ličyć niemahčymym zhodzicca na wywad wojsk niezaležnie ad ahulnaha mira.

Zasiedańnie było spynieno.

A 5 hadz. paabiedzie zasiedańnie trywało dalej. Kiulman predłažyŭ hawaryć ab druhim punkcie — ab ahulnych palityčnych warunkach, pry jakich pawinno być prawiedzieno samaaznačeńnie. Na jaho pahlad, bytnaść wojsk u zaniatych ziemlach nia budzie ahraničywać swabody hałasawańnia, katoraje adbudziecca pry najwialikšaj, mahčymaj pry sučasnych warunkach, palityčnaj woli. Adnak, treba dzieržacca dwuch punktaŭ: wiadomaje čysło aružnych sił kaniečnie patrebno dziela paddzieržki hramadzkaha ładu i wiadomaje čysło sił patrebno dziela utrymliwańnia ekonomičnaha ruchu u staroncy. Ale my abiažemsia, što hetyje siły nia wystupiać palityčna i nia buduć rabić nijakaha palityčnaha nacisku...

Trockij skazaŭ, što jon dahetul nie maje jasnaha predstaŭleńnia ab sprawie wywadu wojsk.

Kiulman skazaŭ, što jon nia može abiazywacca, što wajennyje warunki pazwolać na poŭny wywad wojsk da času hałasawańnia.

Trockij adkazaŭ, što na pahlad rasiejcaŭ orhanizowanyje siły, ab jakich išła hutarka, akažuć wielmi silny ŭpłyŭ na hałasawańnie. Z hetaj sprawaj zwiazano takže pytańnie ab pawaroci ŭciekačoŭ i wywiezienych gwałtam z zaniatych ziamiel. Na jaho pahlad, hałasawańnie može adbycca tolki paśla pawarotu ŭ Baćkaŭščynu ŭsich hetych ludziej.

Kiulman zajawiŭ, što ŭciekačy, samo saboj, majuć prawa wiarnucca nazad, ale zadačy administracyjnaj ułaśei — heta ustanawić, čy z hetaha prawa patrebny wyklučeńnia i jakije. Dziela wyjaśnieńnia hetaha pytańnia jon prosić dać jamu materjały, jakije maje rasiejski urad.

Na geta Trockij prystaŭ.

BREST-LITOUSK. (W.T.B.). 12.I. Stats-sekretar Kiulman zažadaŭ u rasiejskich delehataŭ padrobnaj zajawy, jak treba razumieć objekty i subjekty hutarki.

Rasiejski delehat Kamieniew zajawiŭ, što rasiejskaja delehacija nia može pryznać za wyjaŭleńnie narodnaj woli ŭ zaniatych ziemlach zajawy tej ci inšaj ustanowy, bo jany byli zrobleny pad naciskam čužackaj okupacii i ad imi orhanizacij, prawy katorych nie asnowany na narodnych wybarach. Delehacija adznačywaje, što ni ŭ Polščy, ni ŭ Litwie, ni ŭ Kurlandzii nie mahli być utworeny na asnowie demokratyčnych wybaraŭ ustanowy, jakije možna było-by ličyć za wyražeńnie woli žycharoŭ. Rasiejskaja delehacija stalć na tym, što

1. daŭniejšaja prynaležnaść zaniatych ziamiel da byŭšaj rasiejskaj impieryi nie uskładaje na nasialeńnie ich nijakich pawinnaściej u adnosinach da rasiejskaj respubliki. Staryje dzieržaŭnyje hranicy znikli razam s caryzmam. Nowyje hranicy dla bratniaha sajuza narodaŭ rasiejskaj respubliki i dla narodaŭ, jakije nie zachočuć astawacca ŭ jaje miežach, pawinny adpawiedać swabodna wyskazanaj woli hetych narodaŭ;

2. rasiejski ŭrad bačyć metu ciaperašnich pierehaworaŭ nia ŭ tym, kab dabicca prynaležnaści jakoj-budź ziamli da rasiejskaj dzieržawy, a ŭ tym, kab była dadziena praŭdziwaja swaboda dziela samaznačeńnia hetych ziamiel. Rasiejskaja respublika budzie čuć siabie zabaspiečenaj ad usielakich terytoryalnych sporak i sprečck, kali budzie pierakonana, što hranica miž jeju i jaje susiedziami utwaryłasia na mocy wolnaj woli samych narodaŭ, a nie pad naciskam zwierchu;

3. heta zadača može być wypaŭniena tolki paśla parazumieńnia miž Niamieččynaj i Aŭstryjej z adnaho boku i Rasiejej — z druhoha ab čatyroch asnaŭnych punktach:

a) miežy ziamiel, žycharom katorych pawinno być dadzieno prawa na samaaznačeńnie;

b) ahulnyje palityčnyje warunki, na katorych pawinno być razwiazano pytańnie ab dzieržaŭnaj budučynie hetych ziamiel i narodaŭ;

c) pierachodny ład, jaki pawinien panawać na hetych ziemlach da momentu akančacielnaj hasudarstwienaj orhanizacii ich;

d) sposab i forma, ŭ jakoj nasialeńnie hetych ziamiel pawinno wyjawić swaju wolu.

Rasiejskaja delehacija padaje hetki sposab razwiazki pakazanych pytańniaŭ:

da a.

Abšar i samaaznačeńnie naležyć da narodaŭ, a nie čaściam ich, opynuŭšymsia pad okupacijej. U myśi hetaha rasiejski urad daje prawa na adnačasnaje samaaznačeńnie i dla tych narodaŭ, katoryje znachodziacca i za miežami okupacii. Rasieja abiazywajecca nie prymušać ani prosta, ani pasredna da tej abo inšaj dzieržaŭnaj formy i nie abmiežywać ich niezaležnaści tamožennymi abo wajennymi umowami, pakul tyje narody nia buduć akančacielna orhanizowany zhodnie s samaaznačeńniem.

Urady Niamieččyny i Aŭstryi sa swajho boku stanoŭča paćwierdžajuć, što ŭ ich nima nijakich pretensij na pryłučeńnie da ziamiel Niamieččyny i Aŭstryi čaściej b. rasiejskaj impieryi, zaniatych ciapier niamieckimi i aŭstryjackimi wojskami, i adrekajucca ad tak-zwanaj papraŭki hranic koštam hetych čaściej. Adnačasna jany abiazywajucca ni prosta, ni pasradna nie prymušać tyje krai da tej abo inšaj dzieržaŭnaj formy i nie ahraničywać ich niezaležnaści jakim-koleč mytnymi ci wajennymi umowami da času orhanizacii ich na asnowie samaaznačeńnia žywučych na ich narodaŭ.

da b.

Razwiazka pytańnia ab budučynie ziamiel na asnowie samaaznačeńnia pawinna adbycca pry poŭnaj palityčnaj swabodzi i biez nijakaha nacisku zboku. Z hetaj pryčyny padača hałasoŭ pawinna adbycca paśla wywadu čužych wojsk i pawarotu ŭciekačoŭ i wywiezienych u pačatku wajny žycharoŭ.

Čas wywadu wojska naznačaje asobnaja kamisija, rachujučysia sa sposabami pierawozki, strawawańnia i inšymi pytańniami, zwiazynymi z warunkami trywajučaj ješče suświetnaj wajny.

Abarona ładu i zakonnaści na ziemlach, jakije pawinny wykarystać prawa na samaaznačeńnie, naležyć da nacyonalnych wojskach i miejscowaj milicii. Uciekačom i wywiezienym ułaściami asobam dajecca poŭnaja wola i materjalnaja mahčymaść wiarnucca.

da c.

Ad momentu padpisańnia mira da akančacielnaj orhanizacji pamienionych ziamiel unutrenaje upraŭleńnie ich, finansy i t. d. pierachodziać u ruki tymčasowaj ułaści, katoraja tworycca pawodłuh umowy palityčnych partyj, katoryje pakazali swaju zdolnaść da žyćcia u swaim narodzi ŭ časi wajny i pierad jej.

da d.

Akančacielnaja razwiazka pytańnia ab dzieržaŭnaści hetych ziamiel i ab formie ich dzieržaŭnych ustanoŭ ad-

bywajecca na mocy ahulnaj padačy hałasoŭ.

Zajawa hien. Hofmana:

„Ja pratestuju proci tonu hetych predłažeńniaŭ. Rasiejskaja delehacija haworyć z nami tak, jak bytcym pabieda na jaje staranie i jana moža dyktawać nam warunki. Dalej ja zajaŭlaju, što rasiejskaja delehacija trebuje prawa na samaaznačeńnie dla narodaŭ zaniatych ziamiel u takoj formie, ŭ jakoj rasiejski narod nie dapuskaje jaho na swajej ziamli. Waš urad apirajecca tolki na siłe, kataraja biezmiłasierna uciskaje usich, chto dumaje inačej. Kožnaha, chto inačej dumaje, abjaŭlajuć za kontrrewolucyoniera i buržuja. Ja dam tolki dwa prykłady:

U načy s 30 na 31 śniežnia balšewiki štykami i kulemiotami razahnali pieršy biełaruski kongres u Minsku, maniŭšyjsia apawieścić prawa biełaruskaha narodu na samaaznačeńnie.

Kali Ukraina zachacieła skarystać sa swajho prawa na samaaznačeńnie, dyk Piaciarburski urad pasłaŭ jej ultimatum i prabawaŭ dabicca wajennaj siłaj spaŭnieńnia woli jaho.

Hetak na praktyce wyhladaje pazwaleńnie uradam bolšewikoŭ na samaaznačeńnie narodaŭ.

Niamieckaja hłaŭnaja kamanda nie dašč miešacca da razwiazki spraŭ zaniatych ziamiel. Narody hetych ziamiel užo jasna wyskazalisia za addzialeńnie ad Rasiei. 21 wierašnia Kurlandzki Landtag addaŭsia pad zaščytu Niamieččyny. 11 śniežnia litoŭskaja rada, pryznanaja za jadynuju predstaŭnicu litoŭskaha narodu, wyskazała žadańnie razarwać staruju dzieržaŭnuju zwiaź. 27 śniežnia miestowaja duma ŭ Ryzie wyskazała padobnuju prośbu, pad jakoj padpisalisia takže 70 ryžskich tawarystw. U śniežni predstaŭniki šlachty, ziemstw, miestowych i kaścielnych korporacij na Ezeli, Dago i Moonie wyskazalisia za wyzwaleńnie ad staroj zwiazi. Niamieckaja hłaŭnaja kamanda prymušena admowicca wywadzić wojski s Kurlandzii, Litwy, Ryhi i astrawoŭ i dzieła techničnych pryčyn. Administracija, sudy, čyhunki, telehraf, počta — tut niamieckije. Arhanizacijaž swajej armii abo milicii ŭ hetych krajoch u najbližejšym časie niemahčyma s pryčyny niedastačy adpawiednych ustanoŭ».

Paśla karotkich zajaŭ Kiulmana i Trockaha zasiedańnie było spynieno.

BREST-LITOUSK. (W.T.B.). 15. I. Učora na zasiedańni kamisii dzieła terytoryalnych spaŭ stats-sekretar Kiulman daŭ ad imi swaich sajužnikaŭ adkaz na rasiejskije predłažeńnia kažučy miž inšym:

„Rasiejskije predłažeńnia ab zaniatych ziemlach Rasiei hetak niazhodliwy s pahladami centralnych dzieržaŭ, što ich pryniać nielha. Usiož taki aŭstryjackaja i niamieckaja delehacii hatowy zrabić sprobu dajšci uhody. Jany jšče raz adznačywajucca, što na ich pahlad istnujučyje ŭ zaniatych ziemlach ustanowy majuć prawa pramaŭlać ad imi šyrokich kruhoŭ nasialeńnia. Ab paadzinokich predłažeńniach rasiejcaŭ jany zajaŭlajuć:

da a.

My nia možem zhadzicca s pahladam, bytcym samaaznačeńnie narodaŭ pawinno być wyjaŭleno celymi narodami, a nie ach čaściami. Wiadoma, hranicy okupacii nie majuć pry hetym akančacielnaha značeńnia. My nie majem dumki pryłučyć ciapier da siabie zaniatyje ziemli, abo prymusić ich da pryniaćcia tej ci inšaj dzieržaŭnaj formy, — adnak, pawinny zachawać dla siabie i dla narodaŭ zaniatych ziamiel swabodu rabić usiełakije umowy.

da b.

Wywad wojska, pakul nie akončycca suświetnaja wajna, niemahčymy, ale možna dajšci pamieńšeńnia ich čysła, kolki na heta pazwolić udzieržańnie ładu i techničnych predpryjemstw. Mahčymo utwareńnie nacyonalnaj žandarmeryi. Pawarot uciekačoŭ i wywiezienych ludziej dapuskajucca paśla prychilnaha razhladu kožnaha prypadku. Hetu sprawu možna addać u asobnuju kamisiju.

da c.

Rasiejskaje predłažeńnie—niejasnaje ŭ padrobnaściach. U mieru nabližeńnia ahulnaha mira wybarnym predstaŭnikam nasieleńnia budzie dawacca ŭsio šyrajšeje učaście ŭ administracyjnych sprawach.

da d.

Złučenyje delehacii pryncypialno hodzicca, kab pastanowaj ab dzieržaŭnaj prynaležnaści ziamiel byli paćwierdženy padačaj hołasu narodam na šyrokich asnowach. Ahulnaja padača hołasu pryznajecca niepraktyčnaj. Pryznanyje uradam narod kamis. urady Ukrainy i Finlandzii hetak sama nie asnowany na ahulnym hałasawańni.

„Hetyje daloka idučyje predłažeńnia stanowiać apošnije mieży taho, ŭ čym urady złučenych dzieržaŭ ješče majuć nadzieju dajšci uhody. Mirnaje uładžeńnie konfliktu mahčymo tolki tady, kali Rasieja surjozna wyjawić swaju achwotu dajšci uhody.“

Na heta Trockij adkazaŭ:

„Nia tolki rasiejski urad užywaje siłu u adnosinach da tych, chto dumaje inačej, ale i niamiecki. Prykłady katoryje daŭ hieneral Hofman, nieŭdačna aświetlajuć našu palityku. Biełaruski kongres składaŭsia s predstaŭnikaŭ biełaruskich ziemleŭłaśnikaŭ i maniŭsia zachapić toje, što prynaležyć biełaruskamu narodu. Jon sustreciŭ adpor sałdataŭ, miž katorymi byli i wialikarusy, i biełarusy i małarusy. Što datyče doli zaniatych ziamiel, dyk jana pawinna być niezaležnie ad taho, čy ich narody mohuč zrabić heta swaimi ŭłasnymi rukami».

Ciapier možna prystupić da razhladu abiedźwych zajaŭ. Adnak, Trockij pawinien užo ciapier zajawić, što nia može zhadzicca z dumkaj praciŭnaj starany, bytcym z adchodam niemcaŭ u pakinutych imi ziemlach akazałosia by pustoje miejsco.

Čarodnaje zasiadańnie naznačeno na 11 hadz. zaŭtra.

Wilnia, 18 studnia 1918 h.

Warunki našaha žyćcia nie dajuć nam mahčymaści wiedać, što robicca na Biełarusi za wajennym frontam. Tolki ad času da času prypadkam dachodziać da nas wiestki ab našych zarubiežnych bratoch — to wiasiołyje, to iznoŭ sumnyje.

Relacii ab mirnych pierehaworach u Breści prynosiać nam adnu z hetkich wiestak. U swajej pramowie niamiecki hienerał Hofman zajawiŭ, što „ŭ načy s 30 na 31 śniežnia bolšewiki štykami i kulemiotami razahnali pieršy biełaruski kongres u Minsku, maniŭšyjsia abjawić prawa biełaruskaha narodu na samaaznačeńnie“.

My dasłoŭna pieredrukawali słowy hienerała Hofmana. Nijakich padrobnaściej ab zdareńniach u Minsku jon nie daje, i trudna sudzić, što i jak tamaka było. Ale fakt gwałtu nad biełarusami, niezaležnie ad taho, kim i jak jon učynien, wyzywaje ŭ nas haračy pratest proci tych, chto siłaj choče zadušyć hołas biełaruskaha narodu.

Pad toj čas, jak rasiejskaja armija čynić gwałty nad bie-

Francišk Olechnowič.

Butrym Niamira.

(Kamiennaja truna).

Uscenizawanaja lehenda u 2 aktach s prolohanı.

(Hladzi «Homan» №№ 4-5).

B u t r y m (*doŭha hladzić na* A c h r e m a). — Kažuć, što wiadomy tabie roznyje čary... Chto ty? čaraŭnik?

A c h r e m. — U lesi žywu... Malusia... Kryŭdy ludziam nijakaj nie rablu...

B u t r y m. — Kazali ludzi, što ŭłaść ty dziŭnuju maješ nad dušami ludzkimi... Kažuć, što i mrecy słuchajuć twajho prykazu... Ci heta praŭda?

A c h r e m. — Dušam ludzkim achwotnia pomač ja niasu...

B u t r y m. — Dyk woś ratuj mianie!.. (*paŭza; hladzić upierad i apawiedaje*): Prajšło s pary tej užo šmat hadoŭ... Było tut u mianie mnoha haściej...Miž imi byŭ i małady bajarčyc Staŭra Ramaškowič... Ja čuŭ, što ŭ domie maim niešta błahoha dziejecca... Čuŭ, dy jašče nia mieŭ pewnaści...

Woś była majowaja nočka... Hości — adny sušyli čary, inšyje słuchali žalby na skrypcy skrypača majho, a inšyje — moładź — pry świecie smalistych łučnic pajšli ŭ skoki...

Abyjšoŭ ja ŭsie pakoii, dy nidzie nie znajšoŭ majej žonki — krasnaj pani Mary i maładoha bajarčyca — Staury Ramaškowiča...

Dy słuhi wiernyje skazali ŭsio...

Pajšoŭ ja ŭ sadočyk — woś tam, što za waknom, — i tam pad jabłynaj... znajšoŭ!..

Moŭčki ja spyniŭsia, kliknyŭ stralcoŭ swaich, paklikaŭ skrypaca swajho, ŭziaŭ z jaho ruk skrypku, kranuŭ rukoj strunu i sarwaŭ, kranuŭ druhuju i sarwaŭ — i hetak da apošniaj. «Kiepskije ŭ ciabie struny — skazaŭ ja — a ja chaču siahońnia muzyki jomkaj, hučnaj! Hej, maje wiernyje stralcy patužniki! ważmicie wo hetaha padsusiedziča majho, Ramaškowiča, za biełyje pleču i narabicie da bankietu strun! A ty, krasna pani, žana maja, siadaj pobač sa mnoj u załatoje kresło i, pakul słuhi maje zmatajuć materjał na struny, budzieš pić sa mnoj, spraŭlajučy tryznu pa hładkim bajarčycu!» Strałki prynialisia za krywawuju sprawu: pawalili bajarčyca na ziamlu, rasparoli žywot i paśla, wodziučy kala jabłyni, pad kataraj poŭhadziny nazad jon siadzieŭ z majej žonkaj — krasnaj paniaj Maraj, — namatywali na pień struny..

Chutka ŭsio było hatowa...

Muzyka zajhraŭ wiasiołuju pieśniu, ale pieśni tej nia čuła ŭžo krasnaja pani Mara: serce jaje nia wytrywało mužaŭskaha bankietnaha pačastunku i razarwałosia...

A ja — da ŭschodu sonca tryznawaŭ nad maładymi niaboščykami, słuchajučy płač skrypki dy zaliwajučy sumleńnie winom...

I woś minali hady za hadami i z imi nadyjšła adzinokaja, panuraja staraść. I što raz čaściej stała na mianie nadychodzić razwaha i bajaźń suda Božaha. U adzin hetki moment — woś tak sama była majowaja pieknaja noč — ja dastaŭ s palicy dziedaŭskaj rukoj na perhamenci hłaholickimi literami pisany psałtyr i čytaŭ jaho, praliwajučy ślozy i adbiwajučy pakłony... — ažno woś pryjšła... jana! I s tej pary što noč prychodzić da mianie, nia kažučy ničoha, i tolki sumna, sumna pahladzić — i ščeznie...

Jana mnie mścić za śmieró bajarčyca Ramaškowiča i za swaju śmierć biez pary...

(*paŭza*)

A c h r e m. — Wialiki hrachi twaje, niawolniče Božy, ale miłasierdzie Božaja wialika i mudry pomysły Jaho...

(*paŭza*)

B u t r y m. — Što-ž mnie rabić?

A c h r e m. — Waźmi, za ŭsio swajo bahaćcie pabuduj światyniu Bohu. Niechaj ad usiej majetnaści twajej astaniecca tabie ŭsiaho hetulki hrošy, skolki patreba, kab zrabić sasnowuju trunu. A kali buduć wyświačać twaju świątyniu, pastaŭ swaju trunu za aŭtarom i laž u joj. I lažy ŭ trunie da kanca abradu świątoha — imšy Božaj. Može Boh pašle tabie zlitawańnie swajo, pašle tabie ratunak!.. (*wychodzić*).

(*paŭza*)

B u t r y m (*nieprytomna*). — Zbudawać świątyniu Buhu... Lehčy ŭ sasnowuju trunu... za aŭtarom... Tak da kanca imšy Božaj... Mo' Boh pašle mnie zlitawańnie swajo!..

O wialiki hrachi maje!..

(*bjecca ŭ hrudzi*)

O, Bože! miłaściŭ budź mnie hrešnamu!.. Bože! miłaściŭ budź mnie hrešnamu!.. Bože! miłaściŭ budź mnie hrešnamu!..

(*Praz prawyje dźwiery ŭchodzić Duch* M a r y. *Wočy na pałowu zapluščenyje, sumnyje. Zatrymliwajecca kala dźwiarej*).

B u t r y m. — Ty iznoŭ pryjšła!!.. Jak što dzień!.. Čaho, čaho ž ty chočeš ad mianie!.. Proč! proč idzi!.. Ja kaścioł murawany zbuduju, — lahu ŭ trunu... Čaho-ž ty chočeš? za što pamstuješ?!

Duch M a r y *pamału padychodzić i kładzie praciahnienuju ruku* B u t r y m u *na haławu.*

B u t r y m (*s krykam walicca na padłohu*) — O, Mara!

D u c h M a r y *wychodzić praz dźwiery na lewa.*

Na kryk Butryma ŭbiehajuć: H r y h o r, S t a ń k o, R a z a n, H o j n i č *i inš.*

H r y h o r (*tuzajučy Butryma*). — Panok! što z wami? (*padymaje jaho haławu, adšpiliwaje na hrudzioch opratki, ščupaje serce*).

(*paŭza*)

H o j n i č (*cicha*). — Što? niaŭžo ž pamior?

S t a ń k o (*hałaśniej*). — Pamior? Nu, dziakuj Bohu!..

R a z a n. — Končyłasia bujnaje žyćcio twajo, Butrym Niamira!.. Usio maje swoj kaniec!..

H o j n i č. — Pamior—biaz spowiedzi! Ciažkije žduć jaho muki na tom świecie!

S t a ń k o. — O, prydziecca kipieć u smale haračaj!..

H r y h o r (*cicha*). —Css!.. jašče žywie!..

B u t r y m (*nieprytomna*). — O, Mara! čaho ty chočeš ad mianie!?..

KURTYNA.

(Dalej budzie).

łarusami, bolšewicki urad ustami Trockaha zajawiŭ na pierehaworach u Breści, što pryznaje prawa na samaznačeńnie nia tolki adarwanym užo ad Rasiei narodam, ale i tym, katoryje razrezany linijej frontu. Samo saboj jasna, što heta abnimaje i razdzieleny frontam narod biełaruski. Kab že heta zajawa nie astałasia pustym zykam, z Biełaruskaj ziamli za frontam pawinny być wywiedzieny rasiejskije wojski i pawinny być stworeny takije warunki, pry katorych nijaki gwałt nia moh by zwiazać narod biełaruski pry wyjaŭleńni jaho woli,

Wiestka hien. Hofmana, adkinuŭšy jaje sumnuju staranu, maje dla nas niezwyčajna wialikuju wahu z druhoha pahladu: jana pakazwaje, što ruch da woli, da niezaležnaha bytu raście i uzmacowywajecca i ŭ zakordonnaj Biełarusi. Ab hetym haworyć fakt biełaruskaha kongresŭ ŭ Minsku, fakt apawieščeńnia na tym kongresi žadańnia niezaležnaści, — ŭrešci, toj sumny fakt, što worahi našaj niezaležnaści nie mahli znajści nijakaha inšaha aružža proci jaje apryč gwałtu, štykoŭ i kulemiotaŭ...

My ščyra witajem hetu nowuju prajawu ŭzrostu nacyonalnaj świadomaści biełarusaŭ za wajennym frontam i wyskazywajem mocnuju wieru, što daznany gwałt tolki uzmacuje nacyonalnaje pačućcio našaha narodu, tolki ciaśniej zjadnaje biełaruskuju dziewiacimiljonnuju siamju, pakaže jej, što jana pawinna apiracca tolki na swaju siłu i pamože tuju siłu stwaryč, uzirajučysia na prykłady našych bratoŭ ukraincaŭ, finlandcaŭ i druhich.

Anastsija Bicenko.

(niekolki ŭspaminaŭ).

U čyśle rasiejskich delehataŭ, prynimajučych učaście ŭ mirnych pierehaworach u Brest-Litoŭsku, jość imia adnej kabiety: heta — Anastasija Bicenko. Chto jana, jakije jaje zasłuhi dla rasiejskaj rewolucii, za što na jaje dolu wypało zaniać u hetuju ważnuju historyčnuju minutu takoje wydatnaje stanowišče? Ab hetym mała chto wiedaje s pamiž šyrokaj publiki, asabliwa z našaha boku frontu. Wiedajuć ab jej mo' jaje towaryšy ŭ rewolucyjnaj rabocie, — tyje, što razam z jeju addawali ŭsio, ryzykawali ŭsim dla sprawy rewolucii.

Z adnym s takich ludziej my niedaŭna hutaryli na hetu temu, i jon padzialiŭsia z nami swaimi ŭspaminami ab roznych epizodach z życia A. Bicenko.

„Pieršaje maje spatkńnie z A. B. — razskazywaŭ naš znajomy — było u takich akaličnaściach: u 1902 hadu pryjechaŭ ja ŭ partyjnaj sprawie ŭ Smalensk da wydatnaha rewolucjoniera, Maksa Swejcera. Zanimaŭ jon pieknuju kwateru. Gabinet jaho byŭ ustrojen u guście palaŭničaha. Tut na padłozie walalisia roznyje skury dzikich zwiaroŭ, na ścienach wisieli rohi, roznaje aružže i t. p. Reč wiadomaja, što tut ihraŭ rolu nie gust samaha haspadara chaty, a ŭsio heta imieła hłyblejšy sens: palaŭničyje zaŭsiody mieli sławu ludziej, najmieniej zanimaŭšychsia hramadzianskimi sprawami, i carawy słužki, kalib prypadkam napali na śled wydatnaha rewolucyoniera, pabaŭčyŭšy jaho abstanoŭku mahli-by lohka zbicca z darohi: tady nia dumali, kab palaŭničy apryč dzikaha zwiera moh-by palawać i na predstaŭnikaŭ biurokratyčnaj ŭłaści.

„U gabinet, dzie my siadzieli, ŭwajšła maładaja kabieta. Wid jaje nie predstaŭlaŭ ničoha cikawaha. Apranuta jana była zwyčajna, wielmi skromna; naahuł robiła na pahlad uražeńnie typowaj rasiejskaj kursistki. Chacia jany hutaryli s saboj na «wy» i hawaryli tolki ab dziele, dy čuwać było, što ich złučaje s saboj hłybokaja sympatyja Kabieta chadziła pa pakoju i skora-skora hawaryła ab ahulnych sprawach; z jaje wust časta wyletali słowy. reorhanizować, reorhanizacija, orhanizacija...

„Ja paśla dawiedaŭsia, što maładaja kabieta była wydatnym členam wajenna-rewolucyjnaj orhanizacii pry partii socjalistaŭ rewolucjonieraŭ...

„Prajšoŭ s tej pary hod. Naša hramada ŭ kwatery adnaho s tawaryšaŭ sabrałasia spatkać Nowy Hod...

„U žyćci rewolucyonieraŭ jość swai rewolucyjnyje światy. S pamiž supolnych dla ŭsich ludziej świat wydatnaje miejsco zanimaje Nowy Hod. Nia hledziačy na kanieśnuju ŭ padpolnym žyćci konspiraciju, nia hledziačy na niebaspieku wialikšych sabrańniaŭ, nia hledziačy na ŭsio, rewolucyoniery ŭ hety adzin dzień u hadu lubiać sabiracca hramadoj. Tady robicca padrachunak minuŭčaha budujucca nadziei na budučynu, ciažkim uzdocham uspaminajucca imiony niedastajučych...

„Hawaryli toasty. Piejali rewolucyjnyje pieśni. Wiesialilisia, jak wiesielacca rewolucjoniery..

„Niechta zaprapanawaŭ, kab kožny raskazaŭ ab samym śtrašnym momencie u swaim žyćci.

»Raskazywali.

„Hawaryli ludzi, katoryje mnoha-mnoha bačyli strašnych rečej. Inšyje z ich prynimali učaście nie ŭ adnym terrorystyčnym akcie; byli tut i takije, katorym byŭ wyniesien śmiarotny pryhawor...

„Tut była i maja znajomaja z prošłaha hodu, A. Bicenko. Jana ŭžo mieła dobruju sławu ŭ rewolucyjnych kruhach—sławu enerhičnaj i nie znaŭšaj strachu pracoŭnicy. Jana tady wieła ahitaciju pamiž sałdataŭ. Adna, biez nijakaj abarony, jana časta chadziła na sałdackije schody, adbywaŭšyjesia za 5 wiorst ad miesta. Tam, za lesam, u adkrytym poli byŭ wialiki jar, katory ličyli za samaje baspiečnaje dla hetkich mityngaŭ miejsco.

„—Ja pierežyła niešta strašniejšaje ad strachu śmierci! — skazała raptam p. Bicenko.

Usie zaciekawilisia. Pačali słuchać. Pani Bicenko raskazywała:

„Adzin raz wiečeram, jak heta ŭžo było mnoha razoŭ, ja adprawiłaś na sałdacki mityng za miesto. Za lesam ja prysieła na kamieni adpačyć. Kala mianie siadzieło niekolki sałdataŭ. Ja maŭčała. Jany pačali miž saboj hutarku. Hutarka była dziŭnaja ja ni słowa nie zrazumieła. Hawaryli jany na jakimś žargonie. Toj, kamu zdarałosia spatykacca s kryminalnymi lichadziejami, wiedaje, što jany majuč swaju usłoŭnuju mowu, zrazumiałuju tolki dla ich samich, kotoraj nia može sciamić čeławiek, nie paświačony ŭ jaje tajny. Padobnym jazykom hawaryli sałdaty. Ničoha nie razumiejučy, ja adnak sciamiła, što mnie hrazlo jakajaś strašennaja niebaspieka. Maroz prabiežaŭ po maim ciele... Uciekać nie było mahčymaści—złowiać, baranicca—adnej prociŭ niekolki mužčyn—tak sama nia mieła nijakaha sensu, bo wiedama, što biezzaščytnaść baroniučajsia achwiary ješče bolej razpaliwaje zwiarynyje instykty napadajučych... Ja čekała, što dalej budzie...

„Raptam mianie s tyłu schwacili jakijeś silnyje mužčynskije ruki. Ja momentalna sabrała ŭsie siły, wyrwałasia i, abiarnuŭšysia pieradam k sałdatam, kryknuła na skolki mahła hrubym i silnym hołasam «Smirno!» Heta ŭsio stałosia strašenna chutka, nie było času dumać, moj kryk wyrwaŭsia z maich wust biez myśli ab tym, jakije buduć jaho paśledztwy...

„Paśledztwy jaho akazalisia dla mianie niespadziawanymi. Pačuŭšy nieŭspadzieŭki kli„ «smirno!» sałdaty jak zatypnozatywanyje, wyprastawalisia pierada mnoj,—«stanuli wa front» Jak małanka, praz mozh moj prabiehła ščaśliwaja dumka. Ja, nie tracičy ni sekundy času, zwiarnułasie da sałdataŭ s pramowaj... «Jakije wy ludzi! — skazała ja — Wy nia ludzi! Načalstwo wašaje zrabiło z was, ludziej, mašyny! Hodzi adnaho kliča: «smirno!» — i wy zabywajecie aba ŭsim... i t. d. i t. d. Palilasia ahitacyjnaja pramowa...

„Sałdaty s pačatku słuchali, słuchali... Paśla adzin-druhi atazwaŭsia: «ale, ale! praŭda!»... Sabrałosia ich bolej. Usie słuchali i zhadžalisia...

„Skončyłosia tym, što prawodzili mianie da miesta, obojšlisia sa mnoj wielmi łaskawa i z hetaj pary byli ŭsie maimi dobrymi pryjacielmi... Moment, katory ja tady ŭ lesi pieražyła, byŭ samy strašny u maim žyćci“— zakončyła swaje apawiedańnie p. Bicenko.

(Dalej budzie).

F. O.

U Wilni i wakolicach.

× **Biełaruski teatr.** U skorym časie ładzicca pieršaje ŭ hetym sezonie publičnaje biełaruskaje predstaŭleńnie ŭ sali Krejnhela (Ludwisarskaja 2).

Prahramu spektakla nakažem chutka. Biełaruskaja Dramatyčnaja Družyna maje ihrać nowyje, nieznanyje ješče dla šyrokaj publiki pjesy.

× **Z žyćcia tawarystw.** Tawarystwo pracaŭnikoŭ štukarstwa wydaje biezrabotnym artystam subsydzii.

Zwiertacca: Wilenskaja 20, kw. 3, ad 12 da 1 hadz. ŭ pamieščenni T-wa.

× **Kursy litoŭskaj mowy** adkywajucca 20 studnia ŭ haspodzi litoŭskaj himnazi, W. Pahulanka 14.

× **Proci hałaledzičy.** Pasypać tratuary piaskom ci popiełam pawinien kožyn haspadar ci upraŭlajučyj domam, katoryje adkazywajuć za ŭsie nieščaścia, jakije mohuć zdarycca s pryčyny niespaŭnieńnia hetaha zahadu. Jany pawinny takže ačyščać ad śniehu čaść wulicy, sumiežnaj z ich ziamloj.

× **Niešcaśliwaje zdareńnie.** Na Nowahrodzkaj wul. kala d. № 94 jakijeś sani naskačyli na 60 had. staruchu Bejlu Cwilinu, pierewiarnuli jaje i akalečyli. C., u katoraj akazałaś złamannaja łapatka i rany na usim ciele, skoraja pomač adwazła u Żydoŭskuju balnicu.

× **Temperatura.** Najwyszejszaja i najniżejšaja temperatura za aposznije dni byla (pawodłuh Celsija):

	najwyš.	najniž.
14—15	— 10,8°	— 22,0°
15—16	— 5,7°	— 16,5°
16—17	+ 1,7°	— 10,5°

Biełaruski Kalendar na 1918 hod. Wilnia. (Druk „Zniča“) str. 40. Cena 50 fen.

Lublu našy kalendary i z niecierpieńniem čekaju ich pakazańnia. Asabliwa cikaŭlusia biełaruskimi kalendarami, dyk žbiraju z hodu ŭ hod ich ekzemplary, što byccam prydarožnyje słupy značać uzrost biełaruskaj dumki.

Sioletni biełaruski kalendar taŭściejšy nia može pachwalicca, adnak nia mieniej, ale bolej ad papiarednich zasłužywaje na ŭwahu šyrokaha hramadzianstwa. Adwiarnuŭšy adkładku s kniažskim herbam byłaha litoŭska biełaruskaha kniažstwa, s šeraw tych kart, byccam s skib ŭzaranaj płuham ralli, pachnie na nas baćkaŭskaj ziamlicaj, jak pachnuć jana umieje własnoj, kali pračychajecca ŭsia natura. Užo ŭ čaści zwyčajnaj, kalendarnaj pamieščena staćcia «Dzie my žywiom i kolki nas?», katoraja świedčyć, dzie asieła naša biełaruskaja siemja i jakaja jana ŭwielki. B. K. na 1918 hod heta jadynaje ŭ nas wydawiectwa majučaje taksama i «prawasłaŭnyje światki». Sciach kalturnych staciej pačynaje“ u 400-letniuju hadaŭščynu“ W. Ł ha. Haračymi sławami pakazywaje tut aŭtar wialikaje značeńnia pierekładu biblii na biełaruskuju mowu, zroblenaha ŭ 1517 h. Fr. Skarynaj. Adnak aŭtar mylicca pišučy, što pierekład i drukawańnie henaj biełaruskaj biblii wyprradziŭ niamieckije pierekłady. Dakumentami možna pakazać, što ŭžo da Lutera było ich dawoli šmat (praf. E. Michael padaje 28!), što wiedama, ni ŭčym nia źmienšywaje literaturnaha značeńnia pierekładu Lutera. Dyk «akowy łacinizmu ŭ Zachodniaj Eŭropie» nie byli takije ŭžo ciažkije, jak zdajecca. — Dobry kanspekt świedčačy ab intensyŭnym i i ekstensyŭnym razwićci biełaruskaha ruchu znachodzim u staćci J. Mieleški „Biełaruskaja rabota ŭ 1917 hadu ŭ miežach okupacii“. Ilustracijej da hetaje staćci jość idučy za joj wykaz 8 «Biełaruskich Hramadzianskich Orhanizacyj u Wilni» (skład asabowy i adresy). Najcikawiejšaj rečaj usiaho kalendara jość daŭžejšaja praca pad nazowam «Na Biełarusi pad Rasiejej“ (I. Biełarusy — uciekačy. II. Biełaruski ruch. III. Biełaruski ruch siarod biełaruskaha katalickaha duchawienstwa). Serce ciešycca, kali čeławiek čytaješ, jak na ŭschodzie Biełarusi pakazałasia pieknaja zaranka i jasny dzień praročyć. Tam za frontam da biełaruskaj pracy stali i arhanizawalisia ks. ks. Godleŭski, Šołkiewič, Budźka, Bobič, Chwiedźka, Lisoŭski, Łapoška i inš. tak sama św. Razumowič i inš., predstaŭniki wialikich ziemleŭłaśnikaŭ, jak kn. Radziwił, Skirmunt, Wojniłowič i inš. predstaŭniki nawuki praf. Epimach-Šypiłło, Mitkiewič, ludzi wolnych prafesyj adw. adw. Čaŭsoŭ, Reut, Aleksiuk, dr. Jeremič, Ułasoŭ, Kachanowič, Serbaŭ i šmat inš. Stworeny cely ściah instytucyj. Aŭtaru, što hetulki cikaŭnaha daje ŭ staćci ab Biełarusi pad Rasiejej ja zakinuŭby zwańnia Kupalla „nacyonalnym biełaruskim światam“ Biełaruski narod u pierewažywajučaj wialikšaści, a praŭdziwiej tracha ŭwieś składajecca z wierujučych katalikoŭ i prawasłaŭnych i Kupalla nacyonalnym swaim światam ješče nie abwieščaŭ. Heta nam nie piereškadžaje adnieścisia s pašanaj da estetyčnaha (pieknaha) boku hetaha pahanskaha zwyčaju. — Trochu powastry taksama adzin skaz ab endekach. — „Cennaje adkryćcie“ faktami žbiwaje i pierakonywaje šyranuju złośnikami biełaruskaha narodu, manu, byccam mowa «Statutu Litoŭskaha» była carkoŭna-sławianskaj mowaj. P. A. N. z nawukowymi dawodami ŭ rukach žbiwaje henyje zakidy. Rešta kalendara zajmaje beletrystyka: trochu lehiend — trochu pierekładaŭ — usio z hustam. Spisak škołnych knih i abwiestki kančajuć na apošku sioletni biełaruski kalendar.

Ščaśliwaje darohi!

Ad.

Z USIAHO KRAJU.

«Niamieckije rubli».

„Niamieckije rubli“ šyracca ŭ našym kraju ŭsio bolej i bolej, i summa ich, jak my ŭžo pisali, dajšła 31 śnieżnia 165,300,000 rub. 31 śnieżnia 1916 h. ich było tolki na 28,575,000 rub. Najbolš u abaroci troch rublowak: bolš jak na 39 miljonaŭ rubloŭ. 25-rubloŭki stanowiać bolš za 36 miljo-

naŭ. Pawodluh čysła bumažek na pieršym miejscy stajać paŭrubloŭki (24,9 miljona) i sarakoŭki (20 kap. — 24,1 miljona).

Pasyłki pa 10 funtaŭ.

Žychary kraju majuć prawa pasyłać swaim swajakam — wajenna pałonnym praz počtu pasyłki pa 10 funtaŭ. Pasyłki treba padawać u etapnuju komendanturu z nadpisam: «U pasyłcy nima nijakich pisiem.»

PADBRODZIE. 11 śnieźnia tut ukrali: c'omnaha kaštana 7 hadoŭ i kaštana 7 hadoŭ.

HRODNIA. U nacy na 3 wierašnia 1915 h. a 4 hadz. rasiejcy adstupajučy ŭzarwali abodwa masty cieraz Nioman. Žaleznyje masty wahaj niekalki tysiač tonn zwalilisia ŭ raku. Abłomki mastoŭ ciapier wynimajuć, i skora ad ich nie astaniecca i śledu. Masty mieli 164 metry ŭdoŭžki i 17 m. ušyrki. Ich budawali 4 hady i zakončyli ŭ 1911 hadu. Jany stanawili adnu z najbolš wydatnych rečej u mieści, i imi usie žychary wielmi pachwalalisia.

HRODNIA. Za učaście ŭ waršaŭskaj dabračynnaj loteryi adzin s tutejšych žycharoŭ aštrafowan s taje pryčyny, što žychary našaha kraju mohuć ihrać tolki na loteryjach miejscowych, dapuščenych Ob Ost, abo ŭ Niamieččynie.

NOWY DWOR. Na darozi u Hrodniu koń, spudženy samachodam, panios i razbiŭ sanki ab telehrafny słup. Milicyant Jakobson zwaliŭsia s sanak i papaŭ pad samachod, katory jaho zadawiŭ na śmierć.

AUHUSTOWO. Dziaŭčyna Anna J., wybirajučy ŭ 1916 hadu pašpart, nazwała siabie Annaj P., žonkaj rabotnika Jana P. Na sudzie jana zajawiła, što zrabiła heta zatym, što žyła z Janam P. i chacieła uścierehčysia plotak susiedzaŭ. Jan P. zajawiŭ u pašpartnym biuro, što jana papraŭdzi jaho žonka. Aboje zasudženy na 6 mies. u wastroh.

SUWAŁKI. Manufakturnaja krama Minca na Piecíarburskaj wulicy abrabowana ŭ načy na 6.I. na 20.000 marak. Palicija znajšła ukradzienyje tawary u słužačych Minca — Demanta i Dunskaha, katoryje i ăddadzieny pad sud.

SUWAŁKI. U siaredzinie kastryčnika 1917 h. na wiasieli churman Bronisłaŭ Waśkiewič, 19 hadoŭ, z Wiaskołužy, paswaryŭsia z niejkim Kimsałam. 16 listopada sustreŭšysia iznoŭ jany pačali bicca, i Waśkiewič nažom krepka zraniŭ Kimšała ŭ lewy bok hrudziej, i apošni ad hetaha utraciŭ zdolnaść da pracy. Waśkiewič zasudžen na hod u papraŭčy wastroh.

KIERMIELINY, marjampolsk. p. Syn haspadara, Kazimir Popłaŭckirs, užo zasudženy na 4 hody ŭ papraŭčy wastroh za našeńnie aruža, prysiahnuŭ pierad sudom, što niašlubnaje dzicia dziaŭčyny Pietroneli J. — nie ad jaho, i što jon s tej dzieŭčynaj nia žyŭ. Za fałšywuju prysiahu jon zasudžen na 2 hady ŭ wastroh.

BOKŠY STARYJE. Sielanin Marcin St. znajšoŭ u letku na swajej požni kabyłu z žerabionkam, zabraŭ u swaju stajniu i ŭžywaŭ kabyłu, nie starajučysia daznacca, chto jaje haspadar. Tolki praz 3 miesiacy sielanka Kazimira Sakoniec s Krušenik znajšła ŭ jaho swaju kabyłu. Marcin St. zasudžen u wastroh na 2 miesiacy.

WIESTKI Z RASIEI.

ŠTOKHOLM. (Hawas). Rumynski pasoł u Pieciarburzi, Diamandi, i słužačyje pasolstwa arestowany i pasadženy ŭ Pietra-Paŭłaŭskuju krepaść za ahitaciju proci bolšewickaha uradu.

LONDON. Bolšewicki urad manicca pradłažyć ustanoŭčamu sejmu apawieścić Rasieju socyalistyčnaj respublikaj i skonfiskawać usielakaje mieńnie.

PIECIARBURH. (P.T.A.). 13 I. Druhi sielanski kongres pastanowiŭ zaraz že pryznać niewažnymi wybary ŭ ustanoŭčy sejm worahaŭ rewolucyjnaha uradu i rad rab. i sałd. U pastanowie, miž inšym, skazano:

„Wa usich hubernlach, dzie wybrany deputaty, katoryje naležać da prawaha kryła socyal-rewolucyonieraŭ abo da bolš prawych partyj, jany adzywajucca nazad, i naznačajucca nowyje wybary.

Kongres druhoj armii užo pastanowiŭ uziać nazad Awksientjewa, Gerca, Lichačowa i Korolowa, prawych socyal-rewolucyonieraŭ.

ŠTOKHOLM. Rasiejski urad wyzwaŭ na Niewu 6 krejseroŭ i minanoscaŭ, kab na prypadak razruchaŭ u časi zasiedańniaŭ ustanoŭčaha sejmu złamać usielaki adpor.

LONDON. «Daily Chroniel» nakazuje s Pieciarburha, što najwialikšuju niebaspieku stanowić ciapier hoład, s katoraha karystajuć kontrrewolucyoniery u ahitacii proci bolšewikoŭ.

60 anhlickich fabrikantaŭ wyjechali z Rasiei razam z Bukanenam.

ŠTOKHOLM. Miž ukrainskimi delehatami i Leninym zroblena umowa, ŭ katoraj haworycca:

„Warožyje adnosiny miž rasiejskim uradam i ukrainskaj radaj spyniajucca. Wiadziecca supolnie barańba proci kontrrewolucii.“

ŠTOKHOLM. (Hawas). Byŭšyj maršałak finlandzkaha sejmu, Swinchuwud, mnoha paciarpieŭšyj za rasiejskich časaŭ, wybran za pieršaha prezydenta finlandzkaj respubliki.

Swinchuwud zajawiŭ, što Alandzkije astrawy buduć addadzieny Šwecii.

U finlandzkim sejmie było oficyalna zajaŭleno, što Šwecija, Francija i Niamieččyna pryznali niezaležnaść Finlandii.

× **Hryhoryjanski kalendar u katalickim Kaściele ŭ Rasiei.** («Germania»). S Pieciarburha pišuć, što mitrapalit baron Ropp wydaŭ zahad, kab światy Božaje Naradžeńnie, Nowy Hod i Try Karali pakul što światkawali wodle staroha kalendara adnak s tym, kab 7 studnia pieranieści čas na 13 dzion upierad, značycca na 20 dzień. Tak sama jość nadzieja, što prawasłaŭnaja cerkwa ŭ Rasiei chutka skasuje stary julijanski kalendar, katory byŭ pryčynaj mnohich niewyhod.

Z usiaho świetu.

ŽFNIEWA. Uporstwa francuzkich socyalistaŭ proci ministerstwa Klemanso uzrastaje. Jany kažuć, što Klemanso nia stworen dziela razwiazki doli Francii ŭ hetaj wajnie. Klemanso nia hodzicca nawat z Wilsonam i Llojdam Džoždžem. Jon — proci ŭsiakaj uhody i spadziajecca tolki na pabiedu.

TELEHRAMY.

Niamieckije apawieščeńnia.

15.I. Italjanski teatr:

Silnyje šturmy italjancaŭ proci aŭstryjackich pazycij na Monte Asolone i Monte Pertika adkinuty s ciažkimi stratami. Na ŭsieńkim fronci ad nižniaj Pjawe da Brenty krapčeŭ ahoń artyleryi.

16.I. Zachodni teatr.

Front Ruprechta Bawarskaha: i *Front niamieckaha Naślednika*: Pry Lens — uzmacawanaja čynnaść artyleryi. Na pałudziennym uschodzi ad Orn uziaty pałonnyje.

Front Albrechta Wiurtenberskaha: Paśla trywaŭšaha mnoha hadz. ahnia francuzy na moment uwarwalisia ŭ našy akopy pry Badon-Wille. U Wogiezach uziaty pałonnyje.

Italjanski teatr.

Miž Brentaj i Pjawe—wostraja artyleryjskaja bitwa, asabliwa ŭ wakolicach Monte Assolone. Na poŭdni ad Monte Fontana Sekka nastupleńnia italjancaŭ adbity.

Kala wajny.

BERLIN. (W.T.B. U Hłaŭnaj Kamisii Rejchstagu predstaŭnik wajennaha ministra zajawiŭ, što 600 mužčyn — žycharoŭ zaniatych niemcami čaściej Francii pierawiezieny ŭ Litwu za toje, što francuski urad dzieržyć u niawoli kala 800 žycharoŭ Elzas-Lotaryngii.

LONDON. Nižniaja pałata. Dziela uzmacawańnia aružnych sił urad žadaje nowaha naboru ad 420 da 450 tysiač duš.

PARYŽ. (Hawas) 14.I. Kajjo siahońnia ranicaj areštowan i toj-čas pierawiezien u wastroh. Jaho winawaciać u ahitacii za mir i znosinach s centralnymi dzieržawami.

BERLIN. (W.T.B.). U Siarodziemnym mory niamieckije padwodnyje łodki zatapili adzin anhlicki minanosiec 24,000 tonn.

BERLIN. (W.T.B.). Adna z niamieckich padwodnych łodak zatapiła ŭ kanali Lamanš 5 parachodaŭ i 3 rybałowy jomkaściu razam 21.000 tonn.

Drukowana u drukarni M. Kuchty. Wydawiectwo «Homan». Redaktar Jazep Saławiej.